

**POLITICA PRIVIND COMERȚUL
ȘI DEZVOLTAREA**

Lucrarea de față a fost elaborată în cadrul proiectului Phare RO-2002/000-586.03.01.04.02 – “Formare inițială în afaceri europene pentru funcționarii publici din administrația publică centrală” implementat de Institutul European din România în colaborare cu EUROMED – Euro Mediterranean Networks din Belgia în anul 2005.

Lucrarea face parte din Seria Micromonografii - Politici Europene.

CUPRINS: UNIUNEA EUROPEANĂ: POLITICA PRIVIND COMERȚUL ȘI DEZVOLTAREA

Comerțul mondial și globalizarea: locul Uniunii Europene	1
Participarea Uniunii Europene la guvernanta globală a comerțului	3
Conceptele care stau la baza politicii comerciale a Uniunii Europene	4
Cele 3 dimensiuni ale politicii comerciale a Uniunii Europene	4
a) Dimensiunea multilaterală	4
b) Dimensiunea bilaterală/regională	4
c) Dimensiunea unilaterală	5
Cadrul legal actual de funcționare a politicii comerciale a Uniunii Europene	5
Principalii actori în cadrul mecanismelor actuale de funcționare a politicii comerciale comune a Uniunii Europene	6
Instrumente de politică comercială utilizate de Uniunea Europeană	6
a) Instrumentele defensive	6
b) Instrumentele ofensive	7
Uniunea Europeană și Organizația Mondială a Comerțului	7
Uniunea Europeană și actuala Rundă de negocieri multilaterale	8
Poziția Uniunii Europene privind relația dintre investițiile străine și comerțul mondial	9
Poziția Uniunii Europene privind relația dintre comerțul mondial și dezvoltarea durabilă	9
Poziția Uniunii Europene privind relația dintre comerțul mondial și sprijinirea țărilor în dezvoltare	10
Sprijinirea dezvoltării prin asistența pentru crearea capacității legate de comerț	10
Politica comercială a Uniunii Europene și procesul de extindere	10
Aplicarea politicii comerciale comune în noile state membre	11
Beneficii în plan comercial ale extinderii pentru țările terțe	12
Beneficii în plan comercial pentru noile state membre	12
Costuri ale adoptării politicii comerciale comune de către noii membrii	12
Implicații comerciale ale aderării României la Uniunea Europeană	12
România și politica comercială comună a Uniunii Europene	13
Evaluări privind politica comercială a României în Raportul de țară 2004	13
Costuri și beneficii ale aderării României la politica privind comerțul și dezvoltarea a Uniunii Europene	14
Efecte la nivel microeconomic ale aplicării politicii Uniunii Europene privind comerțul și dezvoltarea	14
Glosar	16

Comerțul mondial și globalizarea: locul Uniunii Europene

Comerțul este o activitate umană care ne privește pe toți și care ne implică pe toți în fiecare zi.

Ca atare, și regulile care guvernează această activitate ne privesc și ne implică pe toți, chiar dacă nu în aceeași măsură.

Comerțul internațional are efecte asupra cetățenilor în cel puțin 2 moduri. În primul rând comerțul internațional diversifică oferta de bunuri și servicii disponibile. Acest fapt conduce de obicei la scăderea prețului produselor datorită creșterii concurenței.

În al doilea rând accesul la materii prime și materiale mai ieftine, tehnologie mai eficientă și la o piață largită crește competitivitatea companiilor autohtone și conduce la sporirea ratei de investiții, la creștere economică și la crearea de noi locuri de muncă. Acest din urmă aspect interesează în mod deosebit pe cetățenii Uniunii Europene deoarece 20% din locurile de muncă existente în Uniunea Europeană se datorează activităților de export.

Totuși, creșterea concurenței poate avea și un impact mai puțin favorabil asupra sectorului privat care poate fi forțat de concurența importurilor să se restructureze, fapt ce conduce, de regulă, la reducerea numărului de locuri de muncă. Acest aspect negativ poate fi atenuat prin folosirea politicilor economice și sociale adecvate, inclusiv prin educație, perfecționare, cercetare-dezvoltare, asigurări sociale, etc. În esență, contracararea creșterii concurenței datorită importurilor impune adoptarea unor politici care să stimuleze atât spiritul antreprenorial, mai ales la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii, cât și inovarea care conduce la creșterea productivității muncii și la sporirea competitivității la nivel mondial. Uniunea Europeană este în mod special confruntată în prezent cu definirea și adoptarea unor asemenea politici ca răspuns la competiția tot mai acută cu SUA, Japonia, dar și cu China, India și țările din Asia de Sud-Est.

Pentru a înțelege caracterul universal, practic atotcuprinzător, al comerțului internațional este suficient să analizăm cele patru categorii de elemente care sunt comercializate pe plan internațional sau care tranzitează granițele în scopul comercializării. Aceste categorii sunt:

- **Mărfurile:** Această categorie include toate tipurile de bunuri tangibile cum ar fi cele alimentare, îmbrăcămintea, materiile prime, combustibilii, mașinile și echipamentele;

- **Serviciile:** Acestea includ activități precum turismul, operațiunile bancare, prelucrarea datelor la distanță sau telecomunicațiile;

- **Proprietatea intelectuală:** Această categorie are în vedere comerțul și investițiile în domeniile ideilor și creativității, folosind noțiuni precum drepturile de autor (copyright), desene industriale, drepturi ale artiștilor, etc.

- **Investițiile străine directe:** Această categorie de investiții se realizează atunci când o firmă dintr-o țară înființează sau cumpără o firmă dintr-o altă țară. Acest tip de operațiuni economice reprezintă o alternativă tot mai importantă la comerțul internațional clasic bazat pe export și import și constituie cea mai concretă formă de manifestare a globalizării. Ca dovadă, este suficient să avem în vedere că în prezent vânzările în străinătate ale filialelor societăților transnaționale (care constituie investiții străine directe) reprezintă mai mult decât dublul exporturilor mondiale. Trebuie precizat însă că această categorie de investiții nu include și investițiile de portofoliu în care posesorul banilor nu are o participare directă la conducerea firmei la care posedă acțiuni.

Regulile comerciale aplicabile pentru desfășurarea tranzacțiilor, precum și competitivitatea țărilor care se află în postura de vânzător sau cumpărător, de furnizor sau receptor de capital diferă de la o categorie de bunuri la alta. Tocmai existența acestor diferențe face necesară elaborarea de politici comerciale, precum și desfășurarea de negocieri bi sau multilaterale pentru identificarea acelor formule rezonabile și reciproc avantajoase pentru toate părțile implicate.

În prezent, comerțul, alături de alte activități, a devenit cu adevărat global. Aceasta înseamnă că din ce în ce mai multe țări, cu diferite niveluri de dezvoltare se implică în relații economice mondiale. Acest fapt modifică trăsăturile comerțului mondial și influențează un număr din ce în ce mai mare de oameni.

Fenomenul globalizării nu a fost decis de o țară sau alta, ci este o consecință a progreselor tehnologice, mai ales în domeniile comunicațiilor și transporturilor, care au condus la o reducere semnificativă a costurilor, precum și datorită eliminării masive a obstacolelor din calea comerțului internațional în deceniile ce au urmat celui de-al doilea război mondial. Globalizarea determină creșterea nivelului și dinamicii fluxurilor comerciale, de capital, informaționale, precum și a gradului de mobilitate al indivizilor.

Participarea la comerțul mondial poate genera avuție care să permită atât țărilor membre ale Uniunii Europene asigurarea unei mai bune calități a vieții

pentru cetățenii lor, cât și oportunități de dezvoltare țărilor în dezvoltare.

Globalizarea poate crea numeroase oportunități pentru comerț și dezvoltare, dar poate genera și efecte negative.

De aceea, pentru fenomene economice globale este nevoie de soluții globale reprezentate de guvernarea globală prin intermediul regulilor și instituțiilor multilaterale. Acestea au în vedere asigurarea unui tratament egal tuturor participanților la comerțul internațional, precum și o mai bună și echitabilă distribuție a beneficiilor rezultate.

Uniunea Europeană, ca entitate economică, este principalul actor mondial în domeniul comerțului deoarece:

- reprezintă cel mai mare exportator mondial, cu o pondere de aproximativ 20 %;
- este cel mai mare exportator mondial de servicii, cu o pondere de circa 25 %;
- este cea mai mare sursă a fluxurilor mondiale de investiții străine directe și a doua destinație a acestora;
- reprezintă cea mai mare piață pentru exporturile provenind din circa 130 țări, fapt ce sprijină dezvoltarea acestora;
- reprezintă o economie relativ deschisă, având o pondere de peste 14 % a comerțului internațional în Produsul Intern Brut (pondere superioară celei a SUA și Japoniei).

Politica comercială comună le oferă posibilitatea celor 25 de state membre ale Uniunii Europene să aibă aceeași poziție pe plan internațional. Acest fapt este cu atât mai important într-o lume caracterizată de globalizare în care economiile tind să se concentreze în grupuri regionale mari.

Din perspectiva poziției sale de principală entitate economică a lumii, Uniunea Europeană are un interes pregnant în asigurarea condițiilor favorabile pentru dezvoltarea comerțului mondial. Această poziție predominantă determină însă și responsabilități față de celelalte țări ale lumii. Pornind de la această poziție și responsabilitate Uniunea Europeană joacă un rol activ în negocierile privind comerțul mondial, în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului, acționând în favoarea unui comerț echitabil și corect, precum și pentru valorificarea oportunităților determinate de globalizare.

Uniunea Europeană acționează, de asemenea, pentru a se asigura țărilor în dezvoltare atât posibilitatea

de a participa pe scară cât mai largă la schimburile internaționale, cât și pentru a le acorda asistență atunci când acestea întâmpină dificultăți. În acest context Uniunea Europeană este dispusă să ofere concesiuni pentru țările în dezvoltare prin acceptarea deschiderii asimetrice a piețelor, respectiv a deschiderii mai lente a piețelor de către țările în dezvoltare față de cele dezvoltate.

Comerțul a reprezentat primul domeniu în care țările membre ale Uniunii Europene de astăzi au fost de acord să își delege o parte din suveranitate și să transfere Comisiei Europene responsabilitatea de a decide în domeniul relațiilor comerciale, inclusiv în ceea ce privește negocierea acordurilor internaționale în domeniu. În consecință, Uniunea Europeană are o politică comercială comună bazată pe reguli uniforme.

Îndepărtarea barierelor din calea comerțului din interiorul Uniunii Europene a avut o contribuție semnificativă la asigurarea prosperității Uniunii și acest fapt a întărit angajamentul Uniunii față de susținerea liberalizării comerțului la scară globală.

Urmare a politicii comerciale comune statele membre ale Uniunii Europene au eliminat taxele vamale în relațiile comerciale dintre ele și au unificat taxele vamale pentru mărfurile importate din terțe țări. Acest fapt semnifică faptul că produsele sunt supuse acelorași taxe vamale fie că ele pătrund în spațiul Uniunii Europene prin portul din Atena sau cel din Hamburg. În consecință, un automobil importat din Japonia pentru care se plătesc taxe vamale în Germania poate fi trimis apoi în Belgia sau Polonia în aceleași condiții ca și o mașină germană fără a mai plăti alte taxe vamale ulterioare.

În cadrul negocierilor comerciale Uniunea Europeană acționează ca o singură entitate, maximizându-și astfel puterea de negociere datorită ponderii foarte mari pe care o are ca întreg în ansamblul comerțului mondial.

Faptul că Uniunea Europeană acționează în domeniul relațiilor comerciale ca o singură entitate nu neglijează în nici un fel varietatea de interese ale membrilor săi. Conceperea politicii comerciale a Uniunii Europene se face prin consultare cu reprezentanții țărilor membre iar deciziile importante sunt luate chiar de miniștrii comerțului din aceste țări. De asemenea, Parlamentul European este implicat în luarea deciziilor, fapt ce contribuie la creșterea legitimității acestor decizii.

Totodată, Comisia Europeană se consultă frecvent în elaborarea politicii comerciale și cu societatea

civilă reprezentată de organizații neguvernamentale, sindicate și patronate într-un proces cunoscut sub denumirea de Dialogul Societății Civile. Rapoartele acestor întâlniri sunt publicate pe pagina Internet a Comisiei Europene. De asemenea, Comisarul pe probleme de comerț participă la convorbiri și forumuri pe Internet pentru a corespunde în mod direct cu publicul. Aceste consultări s-au dovedit a fi un element crucial în procesul dezvoltării ideilor asupra orientării politicii comerciale a Uniunii Europene. Părerile cetățenilor despre politica comercială sunt întotdeauna bine-venite, aceștia fiind încurajați în acest sens.

Participarea Uniunii Europene la guvernarea globală a comerțului

În domeniul comerțului internațional Uniunea Europeană își propune drept obiectiv asigurarea unui comerț liber și echitabil, respectiv a unui sistem comercial în cadrul căruia toate țările să poată face comerț pe baze egale și în absența barierelor protecționiste. Aceste deziderate implică atât o egalitate a șanselor, cât și transparență.

Pentru a atinge acest obiectiv Uniunea Europeană propune și susține un set de 4 măsuri:

- toți partenerii să își deschidă piețele în mod corespunzător;
- obstacolele din calea comerțului să fie eliminate gradual, într-un ritm acceptabil pentru toate părțile implicate ;
- rezolvarea amiabilă a disputelor comerciale;
- stabilirea unui set de reguli comerciale acceptate de toți participanții.

Deschiderea și liberalizarea piețelor este opțiunea opusă protecționismului care s-a manifestat în perioade istorice anterioare și s-a încheiat de fiecare dată cu pierderi pentru toate părțile implicate. Eșecul protecționismului ca politică comercială este ușor de înțeles dacă avem în vedere că orice limitare a importurilor de către o țară va avea ca efect adoptarea de măsuri similare de către celelalte țări. În acest fel, toată lumea va dori să vândă și nimeni nu va dori să cumpere. Blocarea sistemului comercial este inevitabilă în acest caz.

Renunțarea la protecționism și deschiderea piețelor echivalează cu îndepărtarea barierelor comerciale dintre țări. Acesta a fost, de fapt, unul dintre scopurile principale ale Uniunii Europene de astăzi încă de la începuturile fenomenului de integrare economică interstatală din Europa Occidentală. În anii '60 între țările participante la acea dată (Franța, Germania, Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg) a fost creată o

Uniune Vamală ceea ce însemna că mărfurile circulau liber (fără plata taxelor vamale) între țările membre iar tariful vamal aplicat de oricare dintre membrii la importurile din țări terțe era unic. Crearea Uniunii Vamale a simplificat foarte mult formalitățile și a stimulat comerțul atât între țările membre, cât și între acestea și restul lumii.

Îndepărtarea barierelor tarifare la acea dată nu a însemnat însă eliminarea tuturor barierelor din calea comerțului între țările membre. Barierele netarifare reprezentate în principal de norme tehnice și administrative au continuat să existe. De aceea, în anul 1992 Uniunea Europeană a lansat conceptul de „Piață Unică”, eliminând barierele netarifare în comerțul cu mărfuri și deschizând totodată comerțul cu servicii în interiorul Uniunii.

Eliminarea obstacolelor din calea comerțului stimulează economia țărilor participante prin creșterea veniturilor din export și prin sporirea varietății de produse și servicii oferite consumatorilor la prețuri mai reduse ca urmare a competiției generate de importuri. Liberalizarea comerțului internațional oferă în ultimă instanță tuturor țărilor posibilitatea de a produce și exporta acele bunuri și servicii pentru care dispun de cele mai multe avantaje competitive.

Până în acest punct au fost prezentate avantajele liberalizării comerțului la scară globală. Dar, așa cum s-a arătat, globalizarea poate determina și o serie de amenințări.

Existența unor piețe tot mai mari și mai liberalizate înseamnă și o sporire a concurenței dintre firme și dintre țări. Includerea în acest proces concurențial a unor țări cu nivele de dezvoltare diferite poate conduce la adâncirea decalajelor dintre țările dezvoltate și cele în dezvoltare, sau chiar la adâncirea subdezvoltării.

Dată fiind dimensiunea fenomenelor la scară globală, statele naționale nu pot adopta singure soluții eficiente. Atunci când afacerile capătă o scară globală, și regulile jocului trebuie să fie stabilite global. Acest lucru se poate realiza numai prin intermediul acordurilor internaționale și numai astfel este posibil ca globalizarea să determine beneficii pentru toți participanții, chiar dacă în proporții diferite.

De aceea, față de perioada anilor '60, în prezent politica comercială a Uniunii Europene tratează o mai mare varietate de probleme care depășesc sfera liberalizării comerțului. Aceste noi domenii includ actualizarea și îmbunătățirea regulilor internaționale de comerț, precum și acordarea unei atenții sporite comerțului echitabil și maximizării efectelor pozitive

ale globalizării. Totodată se acordă o mult mai mare atenție stimulării dezvoltării țărilor în dezvoltare și rezolvării problemelor de interes general cum ar protecția mediului, conservarea energiei și a resurselor, serviciile publice, siguranța alimentară, agricultura sau cultura.

Conceptele care stau la baza politicii comerciale a Uniunii Europene

Politica comercială este unul din pilonii principali ai relațiilor Uniunii Europene cu țările terțe, practic cu restul lumii. Implementarea unei politici comerciale comune a făcut parte din planul inițial de integrare economică interstatală care a condus la crearea Uniunii Europene.

Politica comercială a Uniunii Europene are în vedere să contribuie la dezvoltarea durabilă prin integrarea unui număr cât mai mare de țări în ansamblul comerțului mondial.

Pentru aceasta se are în vedere:

- Promovarea intereselor europene și apărarea valorilor europene privind democrația, domnia legii, mediul, drepturile sociale, serviciile publice, diversitatea culturală, securitatea alimentară;
- Deschiderea piețelor mondiale prin eliminarea progresivă a obstacolelor din calea comerțului internațional și prin diminuarea barierelor tarifare;
- Valorificarea potențialului globalizării prin adoptarea consensuală a unui set de norme de reglementare a piețelor și prin asigurarea compatibilității liberalizării comerțului cu alte valori sociale.

Cele 3 dimensiuni ale politicii comerciale a Uniunii Europene

a) Dimensiunea multilaterală este realizată în cea mai mare parte în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului și are drept scop promovarea regulilor privind accesul la piețe în contextul asigurării unei guvernante globale efective. Un exemplu în acest sens este reprezentat în cazul comerțului cu mărfuri de politicile privind reducerea tarifelor și a barierelor tehnice din calea comerțului.

În cadrul acestei dimensiuni se are în vedere și promovarea unor valori ale Uniunii Europene precum cele legate de protecția mediului, siguranța alimentară, diversitatea culturală.

Una dintre valorile dificil de promovat în contextul globalizării este cea referitoare la promovarea adoptării

unor standarde în domeniul muncii. Dificultatea unui asemenea demers este evidentă dacă ne gândim doar la diferențele privind normele legate de muncă din Uniunea Europeană și China.

b) Dimensiunea bilaterală/regională. În afara negocierilor multilaterale din cadrul Organizației Mondiale a Comerțului, Uniunea Europeană încheie și acorduri bilaterale și adoptă măsuri specifice cu țări terțe sau cu asociații regionale. În prezent 121 de țări sunt potențial legate de Uniunea Europeană prin intermediul unor acorduri comerciale regionale, majoritatea negociate în anii '90.

Uniunea Europeană încheie acorduri bilaterale pentru promovarea obiectivelor sale specifice de politică comercială. Aceste acorduri completează participarea Uniunii Europene în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului și nu intră în contradicție cu aceasta. Uniunea Europeană se asigură întotdeauna că acordurile sale bilaterale sunt compatibile cu angajamentele asumate în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului.

Motivația utilizării acordurilor bilaterale în cadrul politicii comerciale a Uniunii Europene este dată de:

- dezvoltarea comerțului la scară globală și nevoia tot mai acută de reguli ale jocului acceptate de participanți împreună dar și dincolo de Organizația Mondială a Comerțului ;
- necesitatea de a stimula dezvoltarea în general și de a promova dezvoltarea regională ;
- sprijinirea unor concepte noi ale Uniunii Europene precum „Politica de vecinătate” sau „Europa extinsă” care au dat deja rezultate în relațiile cu țările mediteraneene. Uniunea Europeană a încheiat acorduri de asociere cu liberalizarea comerțului cu Algeria, Egipt, Israel, Iordania, Liban, Maroc, Autoritatea Palestiniană, Tunisia. În prezent este în curs de negociere un astfel de acord cu Siria. Obiectivul Uniunii Europene este de a se crea până în anul 2010 o zonă de comerț liber a Mediteranei.

Principalele acorduri bilaterale/regionale ale Uniunii Europene includ:

- Acordurile de Parteneriat Economic negociate cu țările ACP (Africa, Caraibe, Pacific) – Acordul Cotonou. Acordul de Parteneriat Economic ACP semnat în februarie 2000 continuă preferințele comerciale nereziproce acordate în cadrul Acordului Lome pentru încă 8 ani, timp în care Uniunea Europeană intenționează să negocieze zone de comerț liber reciproc cu subgrupe de țări din Africa, Pacific și Caraibe.

- Acordurile de comerț liber cu Asociația Europeană a Liberului Schimb, Euromed, Mercosur (în negociere), Mexic, Africa de Sud ;
- Uniunile vamale cu Turcia, Andorra și San Marino ;
- Acordurile de Parteneriat și Cooperare cu Rusia și Ucraina.

Tot în categoria acordurilor bilaterale pot fi incluse și Acordurile Europene încheiate la începutul anilor 90 cu țările din Europa Centrală și de Est (8 dintre acestea fiind deja după 1 mai 2004 membre ale Uniunii Europene). Aceste acorduri au avut drept scop realizarea unei zone de comerț liber între Uniunea Europeană și țările candidate, pe bază de reciprocitate dar într-un mod asimetric. Ca rezultat, produsele industriale din țările candidate au avut un acces liber pe piața unică europeană începând cu anul 1995, cu restricții în unele sectoare sensibile, cum ar fi agricultura și industria textilă. Acorduri similare au fost încheiate cu Cipru și Malta, dar dialogul politic nu a fost inclus în aceste cazuri.

c) Dimensiunea unilaterală. Pe lângă abordările enunțate mai sus Uniunea Europeană adoptă și implementează și măsuri unilaterale drept instrumente suplimentare de politică comercială în scopul asigurării dezvoltării și/sau stabilității politice corespunzător priorităților politice ale Uniunii. Aceste măsuri au cel mai adesea forma concesiilor comerciale care sunt acordate de Uniunea Europeană țărilor terțe pe baza unui interes economic pentru accelerarea comerțului cu o anumită regiune și creșterea avantajelor economice pentru ambele părți. În plus creșterea fluxurilor comerciale poate contribui la dezvoltarea și stabilizarea țărilor terțe și facilitarea integrării lor în economia mondială.

Instrumentele folosite de Uniunea Europeană în cadrul dimensiunii unilaterale a politicii sale comerciale sunt:

- **Sistemul Generalizat de Preferințe (SGP)** care este instrumentul clasic de stimulare a dezvoltării prin intermediul acordării de taxe vamale preferențiale. Sistemul Generalizat de Preferințe al Uniunii Europene acordă produselor importate din țările beneficiare de preferințe, fie un acces de tip duty-free (fără taxe vamale) sau o reducere a taxelor vamale, în funcție de sensibilitatea produselor și de tipul de preferințe acordat țărilor în cauză. 178 de țări și teritorii beneficiază de preferințele acordate de Uniunea Europeană care reprezintă de departe cel mai mare donator de preferințe din cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare

Economică (OCDE). De exemplu, în anul 2002 importurile Uniunii Europene care au beneficiat de preferințe tarifare au fost de circa 52 miliarde de euro iar China a fost principalul beneficiar, urmată de India, Indonezia, Vietnam, Brazilia și Thailanda.

- **Inițiativa “Totul în afara armelor”** (“Everything But Arms” Initiative - - EBA) care reprezintă o schemă de preferințe acordate țărilor cel mai puțin dezvoltate. Aranjamente speciale sunt asigurate pentru un număr de 49 de țări clasificate de Organizația Națiunilor Unite ca fiind cel mai puțin dezvoltate. EBA acordă acces fără taxe vamale importurilor tuturor produselor provenind din țările cel mai puțin dezvoltate, fără restricții cantitative, cu excepția importurilor de arme și muniții. Aceste preferințe sunt acordate de Uniunea Europeană pe o perioadă nedeterminată. Banca Mondială a calculat că această măsură, de îndată ce va fi deplin implementată, va crește exportul acestor țări către Uniunea Europeană cu 15-20%. Uniunea Europeană speră ca și alte națiuni industrializate să adopte politici similare.
- **Acordarea de preferințe asimetrice**, de exemplu pentru țările din Balcani sau Moldova, în scopul de a asigura pacea, stabilitatea, libertatea și prosperitatea economică în regiune conform conceptului “Europei extinse”. Pe data de 18 septembrie 2000 Consiliul Uniunii Europene a acordat extinderea și îmbunătățirea preferințelor tarifare autonome ale Uniunii Europene pentru țările din Vestul Balcanilor. Acest regulament face ca 95% din importurile provenind din aceste țări să se facă fără taxe vamale. În plus, în contextul procesului de stabilizare și asociere cu țările din Balcanii de Vest, Uniunea Europeană a încheiat acorduri de asociere și stabilizare vizând liberalizarea comerțului cu Croația și Fosta Republica Iugoslavă a Macedoniei.

Cadrul legal actual de funcționare a politicii comerciale a Uniunii Europene

Tratatul Uniunii Europene stabilește scopurile globale și obiectivele politicii comerciale ale Uniunii Europene.

Astfel, **Articolul 2** fixează scopurile generale care includ promovarea dezvoltării activităților economice, a asigurării ocupării cât mai cuprinzătoare a forței de muncă, asigurarea competitivității și a protecției mediului.

Articolele 131 și 133 explică modul în care va funcționa în principiu politica comercială comună: aceasta va trebui să contribuie, în interesul comun, la dezvoltarea armonioasă a comerțului mondial,

la eliminarea progresivă a restricțiilor din comerțul internațional și la reducerea barierelor tarifare.

Articolul 133 stabilește sfera de cuprindere, instrumentele și procedurile de luare a deciziilor. **Articolul 133** prevede că politica comercială comună a Uniunii Europene se bazează pe un concept uniform, acceptat de toți membrii în care procesul de luare a deciziilor este format dintr-o combinație de competențe exclusive și comune. Conform acestui articol politica comercială comună se referă la comerțul cu mărfuri, servicii și aspecte legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală. Totodată, sunt incluse și prevederi speciale privind anumite domenii, cum ar fi audiovizualul, cultura, educația, serviciile sociale și de sănătate.

Articolul 300 stabilește procedurile inter-instituționale actuale pentru încheierea acordurilor internaționale, în principal de către Consiliul Uniunii Europene. În prezent Consiliul Uniunii Europene nu este obligat juridic să consulte Parlamentul European asupra acordurilor comerciale, dar aceste consultări au totuși loc de fiecare dată.

Principalii actori în cadrul mecanismelor actuale de funcționare a politicii comerciale comune a Uniunii Europene

În procesul de negociere a aspectelor legate de politica comercială comună Comisia Europeană este negociatorul care reprezintă toate statele membre (în prezent 25).

Factorul de decizie este reprezentat de Consiliul Uniunii Europene care stabilește mandatul de negociere ale Comisiei Europene pe baza propunerilor făcute de aceasta din urmă. Comisia Europeană negociază iar ulterior Consiliul Uniunii Europene aprobă (în general cu majoritate calificată) rezultatele negocierilor. Deciziile în cadrul Consiliului se iau prin majoritate calificată.

Parlamentul European este informat de Comisia Europeană asupra evoluțiilor înregistrate în domeniul politicii comerciale comune și își dă acordul asupra ratificării tratatelor internaționale majore care au o sferă de cuprindere mai largă decât cea comercială.

Un aspect interesant este cel legat de rolul statelor membre în domeniul activităților legate de comerț. Astfel, Comisia Europeană are competențe exclusive doar în domeniul politicii comerciale, toate celelalte aspecte privind comerțul sunt lăsate la latitudinea statelor membre. Exemple de activități legate de

comerț ale statelor membre sunt:

- organizarea de târguri și expoziții;
- promovarea exporturilor naționale prin adoptarea unor măsuri de sprijinire a firmelor sau domeniilor de activitate cu potențial de export;
- atragerea de investiții străine ;
- acordarea de asistență de specialitate în domenii legate de importul sau exportul către / în țările respective.

Actualul mecanism poate fi îmbunătățit în cazul în care statele membre ale Uniunii Europene reușesc să identifice soluții pentru reluarea proiectului Tratatului Constituțional care în prezent se află într-o perioadă de re-evaluare. În actuala formă a Tratatului Constituțional asupra căruia Uniunea Europeană a decis să ia o „pauză de reflecție” sunt mai multe propuneri privind modificarea mecanismelor politicii comerciale comune a Uniunii Europene, printre care:

- extinderea sferei de cuprindere a politicii comerciale la toate formele de investiții străine directe;
- creșterea controlului parlamentar prin includerea co-deciziei pentru toate actele de natură legislativă și a avizării acordurilor comerciale majore;
- introducerea procedurii legislative prin prevederea adoptării măsurilor comerciale autonome prin vot cu majoritate calificată;
- obligația de a informa Parlamentul European despre negocierile comerciale în mod similar informărilor făcute statelor membre.

Ceea ce trebuie subliniat este faptul că procesul de re-evaluare a Tratatului Constituțional nu va afecta în nici un caz politica comercială a Uniunii Europene deoarece comerțul nu se află printre domeniile supuse confruntărilor de idei și poziții. Dimpotrivă, se poate aștepta chiar o consolidare a importanței acordate politicii comerciale deoarece Uniunea Europeană este conștientă de necesitatea adoptării unei atitudini pro-active și eficiente față de provocările globalizării care se manifestă poate cel mai acut în domeniul comercial.

Instrumente de politică comercială utilizate de Uniunea Europeană

A) Instrumentele defensive: sunt acele instrumente care asigură comerțul echitabil și apără interesele companiilor europene. Aceste instrumente au fost concepute în conformitate cu prevederile Organizației Mondiale a Comerțului care recunosc dreptul membrilor organizației de a se apăra față de practici comerciale neloiale.

Principalele instrumente defensive sunt:

Măsurile anti-dumping sunt concepute pentru a contracara practicile de dumping, cele mai des întâlnite forme de practici de distorsionare a comerțului. Dumpingul se produce atunci când producători din țări care nu sunt membre ale Uniunii Europene vând mărfuri în Uniunea Europeană sub prețul de vânzare de pe piețele din țările de origine sau chiar sub costul de producție.

Măsurile anti-subsvenție și compensatorii sunt concepute pentru a combate subvențiile ce sunt puse la dispoziția producătorilor de către autoritățile publice și care distorsionează comerțul atunci când ajută la reducerea în mod artificial a costurilor de producție sau a prețurilor de export către Uniunea Europeană.

Măsuri de salvagardare: astfel de măsuri pot fi luate de orice membru al Organizației Mondiale a Comerțului (deci și de țările membre ale Uniunii Europene care sunt membre în ambele organizații); ele presupun restricționarea suplimentară temporară a importurilor unui produs dacă producția internă a acelui produs este afectată în mod serios sau amenințată de înregistrarea unor prejudicii datorită creșterii bruște a importurilor.

B) Instrumentele ofensive au drept scop deschiderea piețelor și eliminarea obstacolelor din calea comerțului prin acțiuni multilaterale, bilaterale și unilaterale.

Principalele instrumente ofensive sunt reprezentate de :

Reglementările privind barierele în calea comerțului care permit firmelor din Uniunea Europeană să depună o plângere la Comisia Europeană atunci când întâlnesc bariere comerciale care le restricționează accesul pe piața unor țări terțe.

Reglementările pot fi utilizate și pentru evaluarea situației de nerespectare a regulilor comerciale internaționale care determină efecte comerciale negative. În cazul în care rezultatul evaluării este afirmativ se poate apela la mecanismul prevăzut de Organizația Mondială a Comerțului pentru rezolvarea disputelor.

Baza de date privind accesul pe piețe a firmelor din Uniunea Europeană care permite:

- Obținerea de informații despre condițiile privind accesul pe piața țărilor ne-membre ale Uniunii Europene ;
- Modalități de urmărire sistematică de către Comisia Europeană a reclamațiilor firmelor din țările membre privind barierele în calea comerțului din țările ne-membre ;

- Asigurarea respectării de către partenerii comerciali ai Uniunii Europene a obligațiilor asumate prin acorduri internaționale.

Această Bază de date nu este un instrument de acțiune directă, ci un instrument de suport și fundamentare a măsurilor și inițiativelor pe care Uniunea Europeană le poate lua față de acei parteneri comerciali care crează dificultăți de natură comercială firmelor comunitare.

Uniunea Europeană și Organizația Mondială a Comerțului

Uniunea Europeană a sprijinit întotdeauna sistemele comerciale multilaterale deoarece a considerat că modalitatea optimă de încurajare și susținere a comerțului mondial (și prin aceasta de încurajare și susținere a dezvoltării economice și a prosperității) este adoptarea prin consens a unor reguli comerciale multilaterale. În acest sens Uniunea Europeană a jucat un rol major atât în înființarea Organizației Mondiale a Comerțului, cât și în funcționarea ulterioară a acesteia.

Organizația Mondială a Comerțului a fost înființată în anul 1995, preluând rezultatele obținute de-a lungul mai multor decenii de Acordul General pentru Tarife și Comerț (GATT), un tratat economic semnat în anul 1947 pentru a ajuta prevenirea noilor războaie tarifare și a asigura faptul că țările fac comerț conform unui set convenit de reguli.

Principiile de bază ale Organizației Mondiale a Comerțului/ Acordului General de Tarife și Comerț pe care toți membrii trebuie să le implementeze sunt:

- nici o țară nu poate aplica restricții cantitative asupra comerțului ;
- un avantaj acordat unei țări trebuie extins la toți membrii Organizației Mondiale a Comerțului (clauza națiunii celei mai favorizate) ;
- nici o țară nu poate face discriminare între produsele proprii și cele importate ;
- toate regulile și legile afectând comerțul trebuie să fie publice ;
- regulile și angajamentele sunt obligatorii pentru țările membre iar eventualele dispute comerciale dintre membri trebuie soluționate prin intermediul sistemului de rezolvare a diferendelor.

Există însă și excepții referitor la măsuri de protejare a comerțului sau implementarea standardelor în domeniul sănătății și siguranței.

În prezent Organizația Mondială a Comerțului reprezintă elementul central al sistemului internațional bazat pe reguli care guvernează comerțul mondial.

Organizația Mondială a Comerțului se bucură de o participare aproape universală dat fiind faptul că are în prezent 148 de state membre care acoperă 95 % din comerțul mondial.

Această organizație cu sediul la Geneva asigură cadrul pentru negocierile multilaterale asupra comerțului, precum și un ansamblu de reglementări și de mecanisme de asigurare a aplicării acestora de către membri. Aceste mecanisme include, între altele, o procedură de rezolvare a diferendelor.

Pe măsură ce economia mondială se globalizează, Organizația Mondială a Comerțului se afirmă drept cel mai legitim forum pentru înlăturarea obstacolelor din calea comerțului, pentru crearea și aplicarea de reguli globale compatibile cu regulile elaborate de alte organisme multilaterale.

Principalele obiective ale activității Uniunii Europene în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului sunt:

- deschiderea piețelor pentru mărfuri, servicii și investiții în conformitate cu reguli clare și respectând un calendar care să permită tuturor țărilor implementarea lor;
- transformarea Organizației Mondiale a Comerțului într-o entitate mai deschisă, mai responsabilă și mai eficientă prin angajarea în discuții cu alte grupuri și organizații ;
- includerea deplină a țărilor în dezvoltare în procesul de luare a deciziilor din cadrul Organizației Mondiale a Comerțului, ajutându-le astfel să se integreze în economia mondială.

Uniunea Europeană și actuala Rundă de negocieri multilaterale

Activitatea Organizației Mondiale a Comerțului se desfășoară în principal sub forma rundelor de negocieri. În cadrul acestora țările membre negociază timp de mai mulți ani noi acorduri pentru un grup omogen de subiecte.

Lansarea actualei runde de negocieri a fost decisă la 14 noiembrie 2001 și și-a propus, la fel ca și rundele precedente, liberalizarea în continuare a comerțului. Specificul runde este însă reprezentat de obiectivul revizuirii regulilor de comerț în așa fel încât să conducă la întărirea capacității țărilor în dezvoltare de a beneficia pe deplin de rezultatele creșterii volumului comerțului mondial. Din acest motiv runda a căpătat denumirea de „**Agenda de dezvoltare Doha**”.

Uniunea Europeană consideră că această rundă de negocieri trebuie să asigure dezvoltarea comerțului

mondial în așa fel încât să se poată asigura un echilibru între creșterea economică, protecția mediului și promovarea echității sociale, adică acele trăsături definitorii ale dezvoltării durabile.

Agenda de dezvoltare Doha este considerată esențială deoarece:

- fenomenul de globalizare se accelerează. Efectele sale pozitive trebuie să fie puse deopotrivă în slujba țărilor în dezvoltare și a celor dezvoltate. Acest deziderat poate fi atins prin combinarea dezvoltării de oportunități pentru comerț cu asigurarea unui cadru de reglementări caracterizat de predictibilitate, stabilitate și transparență.
- Opinia publică este tot mai conștientă de problemele legate de mediul înconjurător, investiții, concurență, protecția consumatorilor, sănătate și siguranță. Comunitatea de afaceri internațională trebuie să pună în relație negocierile privind comerțul cu toate aceste dimensiuni.

Principalele obiective ale negocierilor sunt:

- continuarea eforturilor pentru deschiderea piețelor;
- întărirea regulilor și îmbunătățirea guvernantei globale;
- integrarea țărilor în dezvoltare în comerțul mondial.

Sprijinirea dezvoltării este avută în vedere prin:

- tratamentul special și diferențiat pentru țările în dezvoltare;
- luarea în considerare a preocupărilor țărilor în dezvoltare;
- asigurarea accesului la medicamente;
- asigurarea de asistență tehnică pentru probleme legate de comerț;
- utilizarea în continuare a Sistemului Generalizat de Preferințe;
- aplicarea inițiativei “Totul în afara armelor”;
- acordarea de facilități sociale;
- sprijinirea soluțiilor care asigură protecția mediului.

Urmare a eșuării Conferinței Ministeriale de la Cancun din septembrie 2003 și după consultări intense cu statele membre ale Uniunii Europene, Parlamentul European, mediul de afaceri, asociații comerciale și societatea civilă, în noiembrie 2003 Comisia Europeană a adoptat o strategie menită să contribuie la relansarea negocierilor în cadrul runde Doha.

Comisia Europeană a ajuns la concluzia că obiectivele fundamentale ale Uniunii Europene în cadrul acestei

negocieri rămân neschimbate. Dezvoltarea politicii comerciale multilaterale trebuie să rămână o prioritate pentru Uniunea Europeană. Comisia, în numele Uniunii Europene va continua să exercite conducerea și să joace un rol de lider în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului pentru a încheia cât mai curând posibil runda Doha.

Agenda de Dezvoltare Doha permite Organizației Mondiale a Comerțului să joace un rol mai important în atingerea creșterii economice, creșterii gradului de ocupare al forței de muncă și reducerii sărăciei, în cadrul guvernantei globale și în promovarea dezvoltării durabile, prin menținerea funcțiilor cheie de creștere și îmbunătățirea condițiilor pentru comerțul mondial și investiții.

Poziția Uniunii Europene privind relația dintre investițiile străine și comerțul mondial

Investițiile străine directe sunt în prezent recunoscute drept unul din principalii factori care conduc la creștere economică și care creează bunăstare. Investițiile străine directe sunt cu atât mai importante pentru țările în dezvoltare cu cât ele nu determină creșterea datoriei publice și implică investitorii străini în realizarea unor angajamente economice pe termen lung în țările respective.

Stabilirea unui set de reguli cu caracter multilateral pentru acest tip de investiții va oferi investitorilor internaționali un climat de afaceri stabil, transparent, predictibil și nediscriminatoriu, climat pe care aceștia îl caută atunci când doresc să ia decizia cu privire la localizarea proiectului de investiție.

Declarația Doha stabilește pentru prima dată obiectivul creării unui cadru multilateral pentru îmbunătățirea condițiilor de realizare a investițiilor străine directe la nivel mondial. Toate elementele acestui cadru la care se face referire în Declarația Doha corespund agendei Uniunii Europene: scopul investițiilor străine directe, principiile importante de transparență și nediscriminare, structura și mecanismul aplicabil pentru soluționarea diferendelor.

Declarația Doha oferă o oportunitate unică pentru toate statele membre ale Organizației Mondiale a Comerțului, în special țărilor în dezvoltare, de a pregăti în mod adecvat negocierea unui set de reguli echilibrat care va asigura un cadru mai stabil și predictibil pentru investiții la nivel mondial și va conduce la dezvoltare durabilă. Rezultatul este foarte important pentru Uniunea Europeană în calitatea sa de principală sursă mondială a investițiilor străine directe (118 miliarde

euro în anul 2004, respectiv circa 20 % din totalul fluxurilor mondiale).

Poziția Uniunii Europene privind relația dintre comerțul mondial și dezvoltarea durabilă

Dezvoltarea durabilă are în vedere acel tip de dezvoltare care permite satisfacerea nevoilor prezente fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi.

Dezvoltarea durabilă implică statele industrializate cât și cele în dezvoltare, având aspecte economice, legate de mediu înconjurător și sociale. Dezvoltarea durabilă implică dezvoltarea și implementarea strategiilor economice care asigură o creștere non-inflaționistă, protejând în același timp resursele mediului înconjurător și promovând egalitatea socială.

O politică comercială care sprijină dezvoltarea durabilă este cea care promovează interesul comun de dezvoltare durabilă prin acorduri comerciale și măsuri asociate cum ar fi acordurile multilaterale asupra mediului înconjurător, dezvoltarea colaborării și construirea capacității instituționale.

Uniunea Europeană consideră că poate sprijini dezvoltarea durabilă prin intermediul reglementărilor din domeniul comerțului dacă aceste reglementări includ și problematica **aspectelor sociale** și pe cea a **comerțului echitabil**.

Astfel, Uniunea Europeană este decisă să promoveze dialogul internațional despre legătura între comerț și aspectele sociale. Uniunea Europeană consideră că promovarea drepturilor sociale este un element esențial în creșterea competitivității unei economii și de aceea apreciază înființarea Comisiei Mondiale asupra Dimensiunii Sociale a Globalizării sub egida Organizației Mondiale a Muncii.

În plus, Uniunea Europeană urmărește promovarea drepturilor sociale în context comercial într-un mod autonom. Cel mai bun exemplu se referă la posibilitatea de a mai acorda preferințe comerciale în cadrul Sistemului Generalizat de Preferințe acelor țări în dezvoltare care asigură respectarea principiilor fundamentale ale muncii, așa cum sunt definite de către Organizația Mondială a Muncii.

Inițiativele privind comerțul echitabil oferă oportunitatea consumatorilor să contribuie la dezvoltarea economică și socială durabilă în țările în dezvoltare prin preferințele lor de cumpărare.

Comerțul echitabil ajută la micșorarea diferențelor

dintre țările dezvoltate și cele în dezvoltare și facilitează mai buna integrare a țărilor în dezvoltare în economia mondială.

Comerțul echitabil are drept scop să ofere producătorilor din țările în dezvoltare venituri mai mari pentru produsele lor, dar și creșterea oportunităților de a identifica noi piețe. Uniunea Europeană acordă sprijin financiar pentru organizațiile implicate în promovarea comerțului echitabil, cum ar fi de exemplu Asociația Europeană de Comerț Echitabil, precum și asistență pentru proiectele care include anumite inițiative legate de comerțul liber.

Poziția Uniunii Europene privind relația dintre comerțul mondial și sprijinirea țărilor în dezvoltare

Integrarea țărilor în dezvoltare în sistemul comercial mondial și în economia mondială este firul roșu din Declarația Doha: de la accesul pe piață la reguli privind prevederi speciale de dezvoltare, construirea capacității legate de comerț în țări mai puțin dezvoltate, tratament special și diferențiat.

Totodată se manifestă o nevoie sporită de asistență tehnică pe termen scurt în probleme legate de comerț în ceea ce privește procesul de negociere pentru unele țări în dezvoltare și pe termen mediu pentru implementarea regulilor Organizației Mondiale a Comerțului.

Uniunea Europeană este un donator de asistență tehnică pe probleme legate de comerț, acordând peste 700 milioane de euro între anii 1996 și 2000 și adițional 300 milioane euro pentru inițiative bilaterale sau multilaterale în domeniul comerțului. Până în prezent Uniunea Europeană este cel mai mare donator al Fondului Global de Credite (Global Trust Fund) al Agendei de Dezvoltare Doha, și al Fondului de Credite al Cadrelui Integrat pentru țările cel mai puțin dezvoltate. În anul 2002 Uniunea Europeană a donat aproximativ 10 milioane Euro dintr-un total de 17, 8 milioane Euro pentru Fondul Global de Credite al Agendei de Dezvoltare Doha.

Exemple de asistență tehnică acordată de Uniunea Europeană pe probleme legate de comerț pentru țări din Africa, Caraibe și Pacific includ: programe de sprijin direct în valoare de 10 și 20 milioane euro fiecare pentru relația cu Organizația Mondială a Comerțului și acorduri de parteneriat economic, sprijin pentru instalarea și menținerea birourilor acestor țări la Geneva.

Pe lângă sprijinul financiar, comerțul în sine este un

motor al dezvoltării. Piața europeană absoarbe o parte importantă a exporturilor țărilor în dezvoltare, fiind decisă să ajute în continuare aceste țări prin inițiative cum ar fi „Totul în afara de armelor” care are drept obiectiv liberalizarea totală a pieței față de țările cel mai puțin dezvoltate.

Agenda Doha care reflectă poziția Uniunii Europene în politica de dezvoltare va avea ca impact pentru statele membre continuarea deschiderii piețelor lor pentru produse și servicii. Negocierile privind accesul pe piață vor ajuta țările în dezvoltare să obțină un acces mai bun pe piețele țărilor dezvoltate și pe măsură ce țările în dezvoltare liberalizează propriile piețe, afacerile și cetățenii lor vor avea un acces mai bun la produsele importate.

Sprijinirea dezvoltării prin asistența pentru crearea capacității legate de comerț

Scopul general al creării capacității legate de comerț este de a ajuta țările în dezvoltare să opereze eficient într-un mediu comercial multilateral. Crearea capacității legate de comerț implică dezvoltarea cunoștințelor țărilor cel mai puțin dezvoltate despre regulile Organizației Mondiale a Comerțului astfel încât acestea să poată beneficia pe deplin de avantajele sistemului.

Acest sprijin implică, de asemenea, asistarea țărilor cel mai slab dezvoltate să-și întărească capacitatea internă de implementare a angajamentelor asumate în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului.

În termeni practici, crearea capacității legate de comerț înseamnă sprijinul pentru programe de perfecționare și dezvoltare instituțională care vor permite oficialilor din țările cel mai slab dezvoltate să devină eficienți în domeniul comercial.

Obiectivul final al creării capacității legate de comerț este să permită țărilor cel mai slab dezvoltate să dezvolte industrii de export eficiente care vor ajuta la promovarea creșterii în interiorul economiilor lor.

Politica comercială a Uniunii Europene și procesul de extindere

Extinderea Uniunii Europene cu 10 noi state membre la 1 mai 2004 a însemnat automat și extinderea sferei de aplicare a politicii comerciale comune la noii membri. Pentru Uniunea Europeană această extindere a adus un plus de autoritate în negocierile internaționale, dat fiind faptul că în prezent vorbește ca o singură voce pentru 25 de state. De asemenea, deoarece noile state

membre au înregistrat în ultimii ani ritmuri de creștere economică superioare celor ai Uniunii Europene cu 15 membri, se poate spune că Uniunea Europeană extinsă va beneficia de un plus de dinamism.

Odată cu extinderea Uniunea Europeană a dobândit o piață internă de dimensiuni apreciabile cu peste 450 milioane de cetățeni, o piață care reprezintă circa 20 % din comerțul mondial și peste 25 % din Produsul Intern Brut Mondial.

Principala provocare determinată de extindere în domeniul politicii comerciale are în vedere menținerea unui sistem eficient de luare a deciziilor. Până la 1 mai 2004 politica comercială a avut succes deoarece a existat voința politică de a lucra împreună și un sistem de luare a deciziilor relativ eficient și echilibrat, bazat pe o diviziune clară a muncii între Uniune și statele membre, precum și între Comisia Europeană și Consiliul Uniunii Europene.

În acest context este esențială extinderea votului cu majoritate calificată la întreaga politică comercială. Această decizie poate preveni paralizia sistemului prin eliminarea poziției individuale de veto din partea unor state membre. Deoarece comerțul este de competența exclusivă a Comisiei Europene, paralizarea sistemului la nivelul Uniunii Europene semnifică paralizia pentru toți. Un alt avantaj al utilizării majorității calificate este acela că permite o mai bună gestionare a reacției la presiunile externe, deoarece aceste presiuni ar putea avea succes doar dacă mai multe state membre ar fi supuse simultan la aceleași presiuni.

Aplicarea politicii comerciale comune în noile state membre

Cele zece state care au devenit membre ale Uniunii Europene la 1 mai 2004 au adoptat întreaga legislație a Uniunii Europene cunoscută sub denumirea de *acquis*. Aceasta include aplicarea politicii comerciale comune, adică toate acordurile comerciale ale Uniunii Europene, tariful vamal comun și măsurile de protejare a comerțului. De aceea aceste țări au trebuit să renunțe la acordurile preferențiale cu țări terțe și să aplice prevederile art. 133 din Tratat.

Adoptarea politicii comerciale comune de către noile state membre nu s-a realizat brusc, ci de-a lungul unei perioade mai mari de timp prin aplicarea prevederilor Acordurilor Europene semnate la începutul anilor '90. Aceste acorduri prevedeau liberalizarea comerțului bilateral (dintre Uniunea Europeană și fiecare din statele candidate), cu puține excepții în domeniile agriculturii și produselor agricole prelucrate. La

data aderării peste 95 % din comerțul cu noile state membre era deja liberalizat. De asemenea, structura schimburilor comerciale cu țări terțe era stabilizată, fapt ce evita orice modificări bruște la momentul aderării.

De asemenea, adoptarea normelor și standardelor Uniunii Europene s-a realizat gradual astfel încât să se poată beneficia de avantajele pieței unice de la data aderării. Din punct de vedere instituțional noile state membre au început să participe cu circa un an înainte la mecanismul decizional al Uniunii Europene în domeniul comerțului.

Consecințele concrete în domeniul politicii comerciale pentru noile state membre ale Uniunii Europene se referă la:

- adoptarea tarifului vamal comun a determinat o reducere substanțială de ansamblu a taxelor vamale, respectiv pe ansamblul celor 10 țări o reducere medie de la 9 % la 4 %;
- acordarea de către noile state membre a preferințelor cuprinse în Sistemul Generalizat de Preferințe și în inițiativa „Totul în afară de arme”;
- adoptarea unor reglementări mai stricte, mai ales în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală, în domeniul achizițiilor publice și al concurenței, ceea ce va determina o creștere a încrederii investitorilor și comercianților în mediul de afaceri din aceste țări.
- renunțarea sau amedarea tratatelor comerciale sau de investiții bilaterale cu țări terțe care conțin prevederi diferite de cele ale Uniunii Europene. Aceste modificări sunt necesare mai ales în domeniul acordurilor de protejare reciprocă a investițiilor. În majoritatea cazurilor aceste modificări mențin sau chiar îmbunătățesc drepturile și garanțiile acordate țărilor terțe. În eventualitatea că prevederile Uniunii Europene sunt mai puțin generoase decât cele existente anterior, se identifică soluții prin negocieri bilaterale asistate de Comisia Europeană.

La rândul său, și Uniunea Europeană a trebuit să facă o serie de ajustări de detaliu în politica sa comercială ca urmare a extinderii pentru a include aspecte specifice aduse de noii membri.

Aceste ajustări au avut în vedere discuții cu partenerii comerciali ai Uniunii Europene, de la Chile la Africa de Sud și de la Israel la Croația, pentru ca aceștia să asigure noilor membri același tratament comercial pe care îl asigurau și celor 15 membri anteriori. Totodată, Uniunea Europeană a luat măsuri pentru ca noile state membre să asigure acestor parteneri comerciali același tratament pe care ei îl primeau din partea celor 15 membri anteriori.

Uniunea Europeană a operat și o serie de modificări ale cotelor la produse precum oțelul, textilele și anumite produse industriale pentru a ține cont de interesele unora din noile state membre. Totodată, deoarece normele Organizației Mondiale a Comerțului specifică faptul că reglementările comerciale ale Uniunii Europene extinse nu pot fi mai restrictive decât înainte de extindere, a fost necesar în unele cazuri ca să se negocieze cu acestea formule de compensare a eventualelor limitări determinate de înlocuirea acordurilor bilaterale anterioare cu prevederile comune ale Uniunii Europene.

Beneficii în plan comercial ale extinderii Uniunii Europene pentru țările terțe

Extinderea celor 4 libertăți la noile state membre a condus la simplificarea și stimularea accesului țărilor terțe pe piața Uniunii Europene.

Astfel, produsele importate cu respectarea standardelor și normelor Uniunii Europene într-un nou stat membru (Polonia, Lituania, Slovenia sau oricare altul din cele 10) pot circula liber către alte state cum ar fi Austria, Grecia sau Franța. De asemenea, investitorii din țări (de exemplu Japonia sau China) care realizează investiții pe teritoriul noilor state membre pot furniza (cu respectarea regulilor de origine) bunuri sau servicii pe întreaga piață a Uniunii Europene, în condiții egale cu ale celorlalți furnizori din aceste țări.

Beneficii în plan comercial pentru noile state membre ale Uniunii Europene

Ca urmare a integrării noilor state membre în Uniunea Europeană au apărut o serie de beneficii potențiale în planul comerțului. Concretizarea acestor beneficii depinde însă și de eficiența și competitivitatea firmelor din aceste state. Printre aceste beneficii se numără:

- oportunități rezultate din îmbunătățirea accesului pe piața țărilor terțe ca urmare a participării la acordurile preferențiale pe care Uniunea Europeană le avea cu aceste țări;
- îmbunătățirea poziției în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului în noua calitate de membri ai Uniunii Europene ;
- diversificarea ofertei pe piață;
- creșterea mobilității factorilor de producție, mai ales prin intermediul investițiilor străine directe ;
- reducerea costurilor ca urmare a economiilor de scară.

Costuri ale adoptării politicii comerciale comune de către noii membri

Adoptarea politicii comerciale comune a determinat

însă și o serie de costuri, mai ales ca urmare a liberalizării comerțului cu țări terțe. Aceste costuri sunt determinate de:

- reducerea protecției ca urmare a adoptării tarifului vamal comun. Aceasta înseamnă mai puține venituri la bugetul statului, dar și o concurență crescută pentru firmele locale;
- transformarea noilor state membre în donatoare de preferințe pentru țările în dezvoltare și, mai ales pentru țările cel mai puțin dezvoltate;
- necesitatea îmbunătățirii capacității de control vamal la frontieră, fapt ce determină costuri tehnice (echipamente, tehnică de calcul și de comunicații, etc.), precum și reduceri de personal datorită eliminării controlului pentru bunurile aferente comerțului inter-comunitar (care are ponderea cea mai mare).

Implicații comerciale ale aderării României la Uniunea Europeană

Scurt istoric : România a fost prima țară din Europa Centrală și de Est care a stabilit relații oficiale cu Comunitatea Europeană. Acordul bilateral privind includerea României pe lista Comunității Europene privind acordarea Sistemului Generalizat de Preferințe datează din 1974. De asemenea, un Acord privind Produsele Industriale a fost semnat între cele două părți în 1980.

România a stabilit relații diplomatice cu Uniunea Europeană în 1990, iar în 1991 a fost semnat un Acord de Comerț și Cooperare. În anul 1995 a intrat în vigoare Acordul European care stabilea principiile relațiilor comerciale dintre cele două părți în perioada până la aderare.

România a depus cererea oficială de aderare la Uniunea Europeană la 22 iunie 1995 și a început negocierile oficiale privind aderarea la 15 februarie 2000.

Data țintă – 1 ianuarie 2007 - pentru aderarea României la Uniunea Europeană a fost stabilită la Summitul de la Copenhaga din decembrie 2002. În mai 2004 Uniunea Europeană a decis însă să includă pentru România și Bulgaria o clauză de salvagardare care permite amânarea cu un an a datei aderării în cazul în care nu sunt respectate obiectivele din foile de parcurs ale aderării.

La 22 februarie 2005 Comisia Europeană a dat un aviz pozitiv pentru semnarea Tratatului de aderare cu România, urmat de avizul conform al Parlamentului European. Semnarea efectivă a Tratatului de aderare s-a realizat la 25 aprilie 2005.

Din punct de vedere practic, apropierea României de Uniunea Europeană în planul relațiilor comerciale este reflectată de faptul că în anul 1992 Uniunea Europeană deținea o pondere de 35,18 % în exporturile României și de 41,27 % în importuri, pentru ca în anul 2004 aceste ponderi să fie de: 72,9 % în exporturi și 74,9 % în importuri.

România și politica comercială comună a Uniunii Europene

România a închis provizoriu Capitolul 1 privind libera circulație a mărfurilor în prima jumătate a anului 2000. Conform opiniei Comisiei Uniunii Europene nu sunt așteptate dificultăți deosebite în adoptarea de către România a legislației comunitare din domeniu sau în implementarea acesteia.

România va trebui să își alinieze obiectivele și pozițiile cu cele ale Uniunii Europene în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului. România va trebui, de asemenea, să se asigure că tratatele sale comerciale bilaterale cu țări nu au prevederi divergente față de cele ale Uniunii Europene. Totodată, după aderare România va trebui să fie pregătită să participe la activitățile Uniunii Europene în domeniul politicii de dezvoltare și al acordării de asistență umanitară.

Un domeniu strâns legat de politica comercială este cel referitor la uniunea vamală. România a deschis acest capitol de negocieri în prima jumătate a anului 2001 și l-a închis în mod provizoriu în noiembrie 2002. Conform aprecierilor Comisiei Europene gradul de armonizare a legislației vamale din România este ridicat, dar mai sunt de aliniat unele prevederi referitoare la depozitele vamale, utilizarea finală a mărfurilor, contingentele tarifare, plafoanele și prevederile suspensive, produsele cu utilizarea duală.

Administrația vamală din România va trebui să asigure din prima zi a aderării controlul frontierelor pe baza reglementărilor comunitare deoarece acele frontiere vor deveni frontierele Uniunii Europene și deci vor trebui să protejeze interesele companiilor și cetățenilor din Uniunea Europeană.

Acquis-ul comunitar referitor la Capitolul 25 – Uniunea vamală - include codul vamal al Uniunii Europene și normele sale de aplicare, lista combinată, tariful vamal comun, preferințele comerciale, contingentele tarifare și prevederile suspensive, precum și legislația aferentă care depășește sfera strict comercială și include aspecte precum mărfurile piratate sau contrafăcute, traficul de droguri și prevederile referitoare la produsele culturale.

Acquisul comunitar constă într-un set de instrumente care asigură funcționarea uniunii vamale precum și protecția și controlul efective al granițelor externe ale Uniunii Europene. În absența unei uniuni vamale și a unei politici comunitare privind comerțul și dezvoltarea piața agricolă comună și coordonarea eficientă a politicilor economice și monetare nu ar fi posibil.

Din punctul de vedere al poziției României ca stat candidat, negocierile privind uniunea vamală au inclus nu numai adoptarea acquisului, dar și demonstrarea capacității operaționale a administrației vamale în domeniul precum:

- implementarea completă a aplicațiilor informatice pentru servicii vamale pentru a se asigura transpoziția coresponszătoare a acquisului. Asigurarea schimbului de date computerizate între Uniunea Europeană și administrația națională;
- implementarea măsurilor pentru reducerea timpilor de așteptare la frontieră, pentru garantarea drepturilor de autor și a drepturilor de proprietate industrială, a măsurilor pentru lupta împotriva criminalității economice și organizate, întărirea eticii vamale, lupta împotriva fraudei și corupției, continuarea dezvoltării și implementării de sisteme eficiente de pregătire profesională;
- îmbunătățirea coordonării interne în cadrul administrației vamale, precum și între aceasta și alte instituții responsabile cu aplicarea legislației (poliția și autoritățile judiciare);
- adoptarea de măsuri juridice și instituționale necesare pentru asigurarea colectării și controlului veniturilor Uniunii Europene și pentru administrarea eficientă a politicii agricole comune.

Evaluări privind politica comercială a României în Raportul de țară 2004

Legat de libera circulație a mărfurilor, Raportul de țară 2004 remarcă faptul că România a înregistrat în continuare progrese, cu excepția notabilă a aplicării regulilor în domeniul achizițiilor publice unde au fost identificate o serie de abateri vizând modul de atribuire a unor proiecte importante. De aceea, s-a recomandat Guvernului României să acorde o atenție deosebită aplicării corecte a regulilor privind achizițiile publice și să elimine neconcordanțele cu prevederile acquisului, mai ales în domeniul parteneriatului public – privat.

Progrese remarcabile au fost înregistrate în domeniile adoptării legislației referitoare la acreditare, la evaluarea conformității, precum și în domeniul metrologiei.

Capacitatea generală a administrației de a implementa acquisul în domeniul produselor industriale a continuat să se îmbunătățească în 2003/2004 dar aceste progrese nu sunt uniforme. Eforturi trebuie depuse mai ales în domeniul implementării noilor reglementări ale Uniunii Europene adoptate de Consiliul și de Parlamentul European la 29 aprilie 2004 privind igiena alimentară la nivelul tuturor segmentelor lanțului de producție, transport și comercializare.

De asemenea, în pofida unor progrese, transpunerea acquisului privind bunurile culturale nu este încă completă în România.

Concluzia generală a Raportului este pozitivă, România fiind pe un drum bun care însă necesită o multitudine de ajustări tehnice în perioada rămasă până la aderare.

Costuri și beneficii ale aderării României la politica privind comerțul și dezvoltarea a Uniunii Europene

Aderarea României la Uniunea Europeană și implicit alinierea la politica privind comerțul și dezvoltarea a Uniunii Europene vor determina costuri și beneficii specifice, care rezultă din combinarea prevederilor acquisului cu nivelul actual de dezvoltare economico-socială a țării noastre.

Beneficiile vor avea în vedere:

- accesul la o piață extinsă atât în ceea ce privește exporturile, cât și importurile;
- posibilitatea utilizării acordurilor preferențiale ale Uniunii Europene pentru accesul pe piața unor țări în curs de dezvoltare cu care România poate stabili cooperări reciproc avantajoase;
- stimularea competitivității;
- redefinirea specializării internaționale a României;
- reorientarea comerțului României către Uniunea Europeană și creșterea șanselor de sincronizare a ciclurilor economice din cele două spații.

În ceea ce privește costurile specifice în domeniul comerțului ca urmare a aderării, acestea se vor referi la:

- nivelul protecției tarifare este mai redus în Uniunea Europeană și ca atare va crește concurența pe piața românească și se vor reduce încasările din taxe vamale;
- România va deveni parte la toate acordurile de comerț liber și acordurile preferențiale ale Uniunii Europene și va deveni o țară donatoare de preferințe

după ce mai multe decenii fusese o țară beneficiară de preferințe;

- România va deveni o țară donatoare de preferințe și în cadrul Sistemului Generalizat de Preferințe sau al inițiativei „Totul în afară de arme”;
- Implementarea reglementărilor legate de protecția mediului în România poate necesita investiții apreciabile care, la rândul lor pot afecta competitivitatea exporturilor României prin creșterea prețurilor.

Efecte la nivel microeconomic ale aplicării politicii Uniunii Europene privind comerțul și dezvoltarea

Companiile din România nu sunt în mod egal pregătite să facă față exigențelor decurgând din participarea la Piața Unică. Această afirmație trebuie însă puternic nuanțată deoarece aceste companii sunt departe de a avea trăsături omogene.

Astfel, firmele românești cu participare străină la capital vor fi cele mai în măsură să valorifice avantajele decurgând din combinarea statutului de membru al Uniunii Europene cu costurile mai reduse ale desfășurării de activități economice în România.

O poziție similară, chiar dacă nu la fel de favorabilă, vor avea și firmele cu capital românesc care au deja o anumită mărime și o experiență în desfășurarea de activități de comerț exterior, mai ales dacă aceste activități au avut în vedere Uniunea Europeană.

O poziție total diferită au firmele mici și mijlocii care nu au experiență internațională și care nu satisfac cerințele tehnice de desfășurare a activității cerute de Uniunea Europeană (mai ales în domeniile legate de producerea, prelucrarea și desfacerea produselor alimentare, dar și în toate domeniile care au probleme specifice legate de protecția mediului). Se apreciază că multe din aceste firme nu vor supraviețui momentului integrării sau vor fi nevoite să fuzioneze cu alte firme mai puternice și/sau mai experimentate.

Conform studiilor realizate în cursul anului 2004, principalele domenii legate de politica comercială a Uniunii Europene cu care companiile cu capital românesc sunt mai puțin familiarizate sunt:

- procedurile de certificare a produselor pentru export;
- utilizarea măsurilor de protejare a intereselor comerciale (măsuri anti-dumping, anti-subvenție și de salvagardare).

La aceste domenii se poate adăuga și lipsa de

cunoaștere și experiență a firmelor românești în utilizarea oportunităților deschise de acordurile preferențiale ale Uniunii Europene cu o serie de țări în curs de dezvoltare.

România a avut în mod tradițional relații comerciale și de cooperare economică cu acest tip de state și poate avea o oportunitate de acces pe piețe cu care este mult mai compatibilă decât țările cu nivele mai ridicate de dezvoltare (de exemplu țările membre ale UE 15).

Prin asemenea participări România poate aduce o experiență inedită și utilă în politica Uniunii Europene privind sprijinirea relației dintre comerț și dezvoltare față de țările în curs de dezvoltare. Prin tradiția sa, dar și prin poziția geografică, România poate fi un important punct de sprijin al politicii privind comerțul și dezvoltarea cu zona de sud a Uniunii Europene, precum și cu țările din bazinul Mediteranei.

În mod special întreprinderile mici și mijlocii din România par a fi mai puțin pregătite pentru satisfacerea cerințelor și a competiției din Piața Unică ca urmare a experienței lor prealabile exclusiv locale. De aceea, asigurarea informării de specialitate și a acordării de asistență tehnică pentru această categorie de firme trebuie să reprezinte o prioritate, nu numai din considerente economice, dar și sociale.

Pe ansamblul economiei României, firmele care vor fi cele mai vulnerabile ca urmare a adoptării politicii comerciale comunitare vor fi cele din mediul rural, precum și firmele nou înființate deoarece aceste categorii de firme vor avea cea mai mică experiență și cele mai mici resurse pe care să le poată alocă pentru adaptarea la noul mediu de afaceri de după aderare.

Aplicarea politicii Uniunii Europene privind comerțul și dezvoltarea poate fi și o șansă a României pentru procesul istoric de remodelare a segmentului rural al economiei și societății. România este caracterizată de ponderi fără egal în Uniunea Europeană cu 25 de membri ale populației ocupate în agricultură și ale agriculturii în Produsul Intern Brut.

Trecerea de la o agricultură fragmentată și orientată de multe ori spre subzistență la o producție eficientă, orientată spre piață, precum și la reconversia unei părți a forței de muncă din agricultură poate fi facilitată de aderarea la Uniunea Europeană și de aplicarea politicii comunitare privind comerțul și dezvoltarea. Și în acest caz însă asigurarea informării populației și un acces masiv la asistență tehnică sunt esențiale pentru obținerea oricărui rezultat semnificativ.

Față de aceste oportunități și dificultăți previzibile, printre soluțiile posibile se pot enumera:

- O mai mare participare a asociațiilor profesionale și patronale, a camerelor de comerț și a autorităților locale la popularizarea și dezbateră prevederilor politicii comerciale a Uniunii Europene și a modului în care aplicarea acesteia va prezenta provocări și oportunități firmelor din România;
- Stabilirea unei rețele naționale dense de Puncte de Contact pe Teme Comerciale (Trade Points) care să poată oferi informații relevante pentru firme și întreprinzători. Aceste puncte de contact trebuie să poată oferi și asistență tehnică pentru ca informațiile dobândite să poată fi efectiv aplicate în practică;
- Înființarea unui sistem interactiv bazat pe Internet care să poată oferi informații detaliate privind cerințele și procedurile concrete care decurg din implementarea politicii comerciale a Uniunii Europene;
- Poate nu în ultimul rând va trebui subliniat pentru întreaga populație a României faptul că apartenența la Uniunea Europeană și asistența ce va fi primită din partea acesteia prin intermediul programelor de coeziune economică și socială vor reprezenta doar surse complementare de creștere și dezvoltare, surse care vor sprijini dar nu vor putea substitui efortul propriu.

Ca o concluzie la cele de mai sus și raportat la situația existentă în prezent se poate spune că firmele românești din indiferent ce mediu (urban sau rural) și domeniu de activitate pot participa în mod eficient și competitiv în cadrul Pieței Unice doar prin asigurarea unei mai bune informări privind regulile jocului și printr-un efort mai mare de creștere a competitivității prin inovare, calitate și eficiență.

Glosar

Acquis comunitar: Totalitatea normelor juridice ce reglementează activitatea instituțiilor Uniunii Europene, acțiunile și politicile comunitare, care constă în :

- conținutul, principiile și obiectivele politice cuprinse în Tratatul de origine ale Comunităților Europene (CECO, CEE, CEEA) și în cele ulterioare (Actul Unic European, Tratatul de la Maastricht, Tratatul de la Amsterdam, Tratatul de la Nisa) ;
- legislația adoptată de către instituțiile Uniunii Europene pentru punerea în practică a prevederilor Tratatelor (regulamente, directive, decizii, opinii și recomandări) ;
- jurisprudența Curții de Justiție a Comunității Europene ;
- declarațiile și rezoluțiile adoptate în cadrul Uniunii Europene ;
- acțiuni comune, poziții comune, convenții semnate, rezoluții, declarații și alte acte adoptate în cadrul Politicii Externe și de Securitate Comună (PESC) și a cooperării din domeniul Justiției și Afacerilor Interne (JAI) ;
- acordurile internaționale la care Comunitatea Europeană este parte (iar nu Uniunea Europeană deoarece aceasta nu are încă personalitate juridică), precum și cele încheiate între statele membre ale Uniunii Europene cu referire la activitatea acesteia.

Barriere netarifare: complex de măsuri și reglementări de politică comercială care împiedică, limitează sau deformează fluxul internațional de bunuri și servicii și care au ca principal scop apărarea pieței interne de concurența străină și/sau echilibrarea balanțelor de plăți.

Clauza națiunii celei mai favorizate: prevedere înscrisă în tratatele de comerț și navigație sau în acordurile comerciale, potrivit căreia părțile semnatare se obligă să-și acorde reciproc toate avantajele pe care le-au acordat sau le vor acorda în viitor țărilor terțe în domeniul relațiilor comerciale.

Convențiile de la Lomé: acorduri multilaterale în materie de comerț și ajutoare pentru dezvoltare, încheiate între Uniunea Europeană și 70 de țări ACP (Africa, Caraibe, Pacific). Convențiile de la Lomé (după numele capitalei statului Togo, unde au fost semnate) asociază țările ACP cu cele ale Uniunii Europene, oferindu-le astfel sprijin financiar și o serie de avantaje comerciale privind exporturile lor pe Piața comunitară. Aceste convenții constituie baza politicii de dezvoltare promovată de către Uniunea Europeană. Convenția Lomé I a fost încheiată în 1975 pentru o durată de cinci ani. Au urmat Lomé II (1980), Lomé III (1985) și Lomé IV (1990), ultima pentru o perioadă de zece ani și având o susținere financiară de aproximativ 25 miliarde Euro. Lomé IV include și prevederi referitoare la democrație și respectarea drepturilor omului.

Integrare economică: eliminarea frontierelor economice dintre două sau mai multe economii. Integrarea economică se referă atât la integrarea pieței, cât și la integrarea politicii economice.

Zona de comerț liber (Free Trade Area): formă a integrării economice prin care două sau mai multe state elimină barierele comerciale dintre ele, dar păstrează propriile bariere în relațiile cu terții.

Parlamentul European: instituție care reprezintă expresia manifestată prin alegeri directe a voinței politice a popoarelor Uniunii Europene. Este cel mai mare parlament internațional din lume care reprezintă în prezent circa 455 de milioane de locuitori. Puterea Parlamentului European se manifestă prin trei tipuri de atribuții: atribuții legislative; atribuții bugetare; atribuții de supraveghere și control.

Consiliul Uniunii Europene (The Council of the European Union): principala instituție cu putere de decizie, cu sediul la Bruxelles. Se compune din miniștrii statelor membre responsabili cu problemele aflate pe agenda de lucru. În cadrul său statele membre stabilesc obiectivele Uniunii Europene, realizează coordonarea politicilor economice, rezolvă diferendele dintre diferitele instituții naționale din statele membre și stabilesc cadrul normativ general pentru Uniunea Europeană.

Consiliul Uniunii Europene este o instituție ce are atât caracteristicile unei instituții supranaționale cât și pe cele ale unei organizații interguvernamentale, cu rol principal în luarea deciziilor în probleme majore, pe baza propunerilor Comisiei Europene. Hotărârile Consiliului Uniunii Europene sunt obligatorii pentru statele membre.

Comisia Europeană (The European Commission): Comisia Europeană este instituția executivă a Uniunii Europene, cu sediul la Bruxelles. Activitatea sa, care reflectă exclusiv interesele comunitare, este caracterizată de trei **funcții** distincte:

- a) inițierea propunerilor privind adoptarea de acte normative;
- b) monitorizarea respectării tratatelor;
- c) administrarea și implementarea politicilor Uniunii Europene.

Principalele **atribuții** ale Comisiei Europene pot fi sintetizate astfel: a) face propuneri Consiliului Uniunii Europene privind politicile comunitare; b) implementează deciziile luate de Consiliul Uniunii Europene; c) face recomandări și emite avize către statele membre; d) monitorizează respectarea legislației comunitare; e) decide în domeniul administrării programelor și fondurilor Uniunii Europene, în

conformitate cu directivele Parlamentului și ale Consiliului Uniunii Europene.

Politici comune ale Uniunii Europene:

Realizarea obiectivelor Comunității Economice Europene și apoi ale Pieței Interne Unice au făcut ca alături de piața comună să apară și necesitatea unor politici comune.

Dintre acestea, trei politici comune constituie axul central al pieței comune: a) politica agricolă; b) politica comercială; c) politica în domeniul concurenței.

Politica comercială comună: După constituirea Comunității Economice Europene – CEE, care avea ca obiectiv și crearea unei uniuni vamale, a fost elaborată treptat o **politică comercială comună**, având ca principal instrument tariful vamal comun (intrat în vigoare la data de 1 iulie 1968). Din punct de vedere al instituțiilor comunitare, responsabilitatea în domeniul comerțului exterior revine Comisiei Europene și Consiliului de Miniștri.

Piața Comună / Piața Internă / Piața Unică:

Conceptul de „Piață Internă” desemnează un spațiu fără frontiere interne în care libera circulație a bunurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor este asigurată în conformitate cu prevederile Tratatului. Măsurile destinate realizării Pieței Interne au fost prezentate în 1985 de către Comisia Europeană, într-un document intitulat „Cartea albă privind Piața Internă”, care stipula atingerea acestui obiectiv până la 31.12.1992. Noțiunea de „Piață Internă” este relativ nouă, termenul folosit până în 1985 fiind acela de „Piață Comună”, care a fost definită astfel în 1982 : „Piața Comună urmărește eliminarea tuturor barierelor în calea schimburilor comunitare, în vederea fuzionării piețelor naționale într-o piață unică ale cărei condiții să se apropie de cele ale unei Piețe interne”. În plan concret, termenii „Piața Internă” și „Piața Unică” sunt folosiți pentru a desemna același lucru – o piață de dimensiunea Uniunii Europene, guvernată de reguli unice stabilite la nivel comunitar și caracterizată de existența celor „patru libertăți” : libera circulație a bunurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor. „Piața Comună” reprezintă o fază premergătoare Pieței Interne, în care regulile ce o guvernau nu erau încă suficient armonizate, de aceea acolo unde nu existau norme comune se aplică principiul recunoașterii reciproce a prevederilor naționale.

Uniunea Europeană: organizație înființată prin Tratatul de la Maastricht care se compune din cele trei comunități (Comunitatea Economică Europeană – denumită Comunitatea Europeană după intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht, Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice), integrate cu o Politică Externă și de Securitate Comună și o Politică de Cooperare în Justiție și Afaceri Externe.

Sistemul Generalizat de Preferințe (SGP):

Sistemul Generalizat de Preferințe își are originea în revendicările unor țări din lumea a treia, făcute în cadrul Conferinței ONU pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD) din 1963, de a se permite accesul produselor manufacturate în aceste țări pe piețele statelor industrializate, cu exonerarea totală sau parțială de taxe vamale. Comunitatea Europeană este prima entitate care a instituit în iulie 1971 o schemă de preferințe generalizate valabilă până în 1980, după care a fost prelungită pe perioade de câte zece ani (1981 – 1990 și 1991 – 2000). Caracterul general al preferințelor semnifică faptul că acestea sunt acordate, în principiu, de către ansamblul țărilor dezvoltate tuturor țărilor în curs de dezvoltare. În virtutea principiului nereziprocity, statele dezvoltate au acceptat să acorde concesiile tarifare țărilor în curs de dezvoltare fără contrapartidă. Sistemul Generalizat de Preferințe funcționează ca o excepție de la regimul clauzei națiunii cele mai favorizate.

Statele membre ale Uniunii Europene (după data de 1 mai 2004):

Italia, Franța, Germania, Belgia, Olanda, Luxembourg, Marea Britanie, Irlanda, Danemarca, Grecia, Spania, Portugalia, Austria, Suedia, Finlanda, Cehia, Polonia, Ungaria, Slovacia, Slovenia, Malta, Cipru, Estonia, Letonia, Lituania.

Taxe vamale: impozite indirecte percepute de către stat asupra mărfurilor atunci când acestea trec granițele vamale ale țării respective.

Politica vamală: reglementări adoptate de stat care vizează intrarea sau ieșirea în/din țară a mărfurilor și care implică: controlul cu ocazia trecerii frontierei de stat a mărfurilor și mijloacelor de transport, îndeplinirea formalităților vamale și plata taxelor vamale.

Taxe vamale preferențiale: taxe vamale foarte reduse uneori chiar zero care se aplică tuturor sau numai anumitor mărfuri importate din anumite țări și care nu se extind asupra mărfurilor provenind din ale țări.

Tarif vamal: catalog care cuprinde nomenclatorul produselor supuse impunerii vamale, precum și taxa vamală percepută asupra fiecărui produs sau grupă de produse.

Uniunea vamală: formă a integrării economice care presupune în plus față de zona de comerț liber adoptarea unui tarif vamal comun față de terți.

Uniunea economică: formă a integrării economice care prevede în plus față de piața comună și armonizarea sau chiar unificarea politicilor economice ale statelor membre.

Note:

Note:

Note:
